

Kohtun Alekseiga Eesti Hambaarstide Päevadel vahetult pärast tema loengut “Kohahoidjad pedodontisti praktikas”. Tänavu oli tal kolmas kord EHP-l lektorina esineda. Vaatamata sellele, et Aleksei ravib igapäevaselt peale laste ka täiskasvanuid, kutsutakse teda loenguid pidama just laste hambaravist, sest sel teemal kõnelevaid arste on tema sõnul vähe.

ALEKSEI RÄTSEP: kui ma oleksin võlur, siis ma ei raviks laste hambaid narkoosis

Alustame algusest. Kuidas oled jõudnud laste hambaravini?

Kas oli see juhus või pigem saatus, ei oska öelda, aga pärast ülikooli lõpetamist läksin tööle Tartu Ülikooli stomatoloogiakliiniku lasteosakonda, kus töötan siiani, juba kaheksa aastat. Töö lastega hakkas meeldima ja õige pea sain aru, et see suund ja eriala on minu le mõeldud ning sellel alal saaksin end täiendada. Lisaks laste hambaravile töötan igapäevaselt ka täiskasvanutega. Ma usun, et minu töö tasakaal väljendubki selles, et see on mitmekesine.

Töötad ka Ida-Viru keskhaiglas?

Tõsi. Töötan seal umbes kolm korda kuus ning tegelen praegu ainult narkoosis laste hambaraviga üldanesteesias.

Sul on lähiajal plaanis avada ka enda kabinet?

Jah, plaanis on avada enda kabinet (Veiko ja Eliis Vengerfeldi peatselt avatavas kliinikus – toim), mis oleks orienteeritud ka laste hambaravile. Lahutamatu osa tööst on muidugi täiskasvanute hambaravi (mikroskoobiga), ent üheks eesmärgiks on pühenduda

laste ravimisele. Tähtis on, et ravi oleks kvaliteetne ja stabiilne ka pikemas perspektiivis. See ei ole ainult kvantiteedi küsimus – mida rohkem täidiseid, seda parem. Lapsed väsivad ravist rutem kui täiskasvanud, seetõttu peab ravi olema tehtud kiiresti ja korralikult ning tulemus kestma võimalikult pikka aega. Oluliseks pean ka personaalset lähene mist. Muidugi ma ei ole võlur ... kui ma oleksin võlur, siis ma ei raviks laste hambaid narkoosis. See on aga üks oluline alternatiiv, mida oma töös kasutan.

Lisaks igapäevasele tööle edendad sa ka pedodontia eriala. Kuidas see välja näeb?

Eelkõige pean loenguid lastehambaravist. Peale selle olen korraldanud praktilisi koolitusi kroonide paigaldamisest ning juhendanud ka lastehambaravi eriala residente.

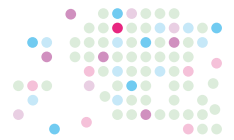
Tänasel loengul rääkisid kohahoidjate paigaldamisest, mis ei ole Eestis eriti populaarne. Miks on kohahoidjate paigaldamine oluline?

Kui väike laps on kaotanud piimahamba näiteks kaarise tagajärjel ning

jäävhamba löikumiseni on veel palju aega, siis kõrvalolevad hambad hakkavad liikuma, sest neil ei ole enam kaotatud piimahambaga kontakti. Sellest tulenevalt võib juhtuda, et tekib ruumi kaotus ja tulevikus ei pruugi jäävhambal löikumiseks piisavalt ruumi olla. Et vältida edaspidist ortodontilist ravi, tuleb patsiendile õigel ajal paigaldada kohahoidja, mis säilitaks ruumi. Võib öelda, et see on ennetustöö. Mina tegele ngi sellega, et lastel ei tekiks tulevikus hambumusprobeemi, mida peaks parandama ortodont.

Räägime igapäevatööst. Mainisid, et töötad ka täiskasvanutega. Millised on peamised erinevused laste ja täiskasvanute hambaravis?

Peamine erinevus on selles, et paljud lapsed, kes tulevad hambaravisse, on väga kartlikud. Kui suudan luua lapsega kontakti ja saan hakkama raskustega, mis suhtlemisel tekivad, siis õnnestub mul tavaliselt ravi teostada. Tulemuseks on see, et laps saab terveks ja hakkab hambaravisse teistmoodi suhtuma. Kuna lapsed on ka väga otsekohesed, siis nad avaldavad sageli tänu – joonistavad

pilte ja ütlevad, et “te olete parim arst”. See on suurepärane! Täiskasvanutega on kõik selge – tuleb täiskasvanu, mina osutan ravi. Lastega on natukene rohkem emotsioone, teine suhtlemine, teine suhtumine ja see teeb hambaravi natukene värvilisemaks.

Egert Kamenik

Rääkisid loengus ka naljaka loo, kuidas laps joonistas sulle pildi ...

Ravisime ühte last üldanesteesias – anesthesioloog manustas ravimeid, mille tagajärjel tekib patsiendil teadvusekadu. Tavaliselt ei mäleta lapsed üles ärgates seda, mis nendega on toimunud ja kuidas nad endale terved hambad on saanud. Pärast ravi kinkis noor patsient mulle tänutäheks minust joonistatud pildi, millel olen ilma vuntside ja habemeta. Nii et “narkootikumid” tegid selles mõttes puhta töö, et laps ei mäletanud, kuidas ma välja näen (*naerab*).

Millised on sinu töö kõige suuremad väljakutsed?

Mis puudutab täiskasvanute ravi, siis on sageli tegemist referatiivsete patsientidega, kes on suunatud (kolleegide poolt) teatud probleemi lahendamiseks, näiteks juureravi ümberravile mikro-

käitumise või koostööga. Suurimaks proovikiviks on see, et püüan lapsega suhelda ning teen paar katset, et mul õnnestuks teda ambulatoorselt ravida. Kui see õnnestub, siis otse loomulikult teeb see mind õnnelikuks. Muidugi ka kõik need lapsed, kes tulevad teatud hirmuga ja lähevad ära naeratusena. See on pigem igapäevane väljakutse.

need ühekorraga ära! See ongi positiivne, et tulemus on kohe silmaga nähtav.

Millised aga miinuspooled?

Usun, et igal arstil on vahel keerukas inimestega suhelda. Lapsed, kes tulevad ravile, on väga erinevad ja ka lapsevanemad on väga erinevad. Mõned hakkavad nõudma või ootavad seda, mida mina neile pakkuda ei oska. Sellest tulenevalt tekivad emotsionaalsed konfliktid, aga kuna ma olen arst, siis ma pean nende emotsioonidega toime tulema. Keeruline on, kui tuleb n-ö mitte “sinu patsient”. Ma usun, et kolleegid saavad sellest aru.

Lõpetuseks veidi hüpoteetiline küsimus. Mis teeb hambaarstist hea hambaarsti?

Võib ju öelda, et kui patsiendid kiidavad ja on rahul. Aga see ei pruugi alati tähendada, et hambaarst on teinud kvaliteetset tööd. Ma arvan, et hea hambaarst on selline, kellel ei ole häbi tehtud töö pärast, kes julgeb näidata nii õnnestunud kui ka ebaõnnestunud juhtumeid ning oskab oma vigadest õppida.

Kirjutas BRITTA SEPP

“ Lastega on natukene rohkem emotsioone, teine suhtlemine, teine suhtumine ja see teeb hambaravi vastuvõtu natukene värvilisemaks.

skoobiga. Sel juhul on peamiseks eesmärgiks (ja ka väljakutseks), et ravi ikka õnnestuks. Kui rääkida aga lastehambaarstist, siis kõige keerulisem on olukord siis, kui laps tuleb üldanesteesias ravile. Üldjuhul tähendab see, et patsiendil on tõsised probleemid hammaste,

Millised on sinu igapäevase töö positiivsed küljed?

Positiivne on see, et ma näen oma töö tulemust põhimõtteliselt kohe või väga varsti. Näiteks kui tulevad narkoosis lapsed hambaravisse, siis on neil suus väga palju probleeme, aga mina lahendan